

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Közegek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
földbirtokos.

Dr Hinléder Fels Ernő,
orsz. képviselő.

Dr Kállay Tamás,
orsz. képviselő.

Dr Pál Ernő,
ügyvéd.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FÜMUNKATÁRS: Fülel Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári ohoque-számla 10,489. szám.

Székelyek! Testvérek!

A székelység ősidőktől fogva jogokkal volt felruházva, oly jogokkal, melyeket 1848-ban nem kivívni, de megosztania kellett honfitársaival. A székely előljárt karddal és észszel, hazafissággal és áldozatkészséggel, hogy a jogok általánosak legyenek.

És mégis mióta magyar hazánk visszanyerte szabad rendelkezési jogát a belügyek terén, 1867 óta, a székely mostoha a nagy magyar családban, a kormányok elfeledték a székelység érdemeit, a semminél kevéssel több, a mit érdekében tettek. Pusztulásnak, romlásnak lettünk kitéve. 38 esztendő kellett, hogy felébredjünk, lerázzuk nyakunkról e sorvasztó rendszert. El kell bukjak a régi rendszer, mert jövőnk, életünk függ ettől. Látjátok minő göröcsösen ragaszkodik régi hatalmához. Látjátok, hogy ex-lexben mint oszlatják fel az országgyűlést, hogy az alkotmányt megsértse, miként vállalkoznak üres fejű, szivtelen, hazát nem ismerő egyének a többség nélküli kormányzásra és miként szorítanak le többséget, mert az uralkodó a többség programjának egyik vagy másik pontját nem helyesli.

A kormány a nemzet letörését tűzte feladatául, hogy a most is tultengésben lévő hatalmat kiszélesítse, a népjogokat megsemmisítse, sokat hányatott nemzetünket pedig kiszolgáltassa az önkény uralomnak. A nemzet felvette az élet-halál harcot. A törvényhatóságok kivétel nélkül megtagadják, törvényes jogaiknál fogva, az ujonc-állítást, megtagadják az adó beszállítását, mely egyetlen eszköz a nemzet kezében, egy eszeveszett kormány kijózanítására, egyetlen eszköz a kormány kezéből a fegyvert kicsavarni és megélhetési alaptételét megsemmisíteni.

Vármegyénk egyike azoknak, kik e hazafias cselekedetben elől járnak, a megyei tisztviselői karunk a legelsők közül való, mely kijelentette, hogy a kormány törvénytelen rendeleteit nem fogja végrehajtani. És mit tervez a kormány? Az ellenálló vármegyékben felfüggeszti a megye tisztviselőit, hogy a vezér nélküli sereget könnyebben legyőzhesse.

Hatalmas, gazdag vármegyék milliomos urai nagy pénzösszegeket tesznek össze, hogy a felfüggesztett tisztviselők fizetését kiutalványozhassák és ez által a nemzeti ellenállást erősebbé tegyék. Szegényebb vármegyék, mint megyénk is, a nemzet vezetését kezébe vevő koalíciós vezér-bizottság tanácsára az adózó polgárokhoz fordulnak, hogy állami adójuknak bizonyos százalékat fordítsák a nemzeti ellenállás hathatós eszközéül, mert a mily erős fegyver volna ez az alkotmányellenes kormány kezében, ép oly erő adó a nemzet kezében.

Jegyezzétek meg, hogy **minden jog csak annyit ér, a mennyi erő van e jogot megvédeni.** Tehát adjunk mi is erőt nemzetünk jogi megvédésére. Siessünk áldozni a haza oltárára. A törvényhatóság által kiküldött „45-ös intéző bizottság” határozatának megfelelőleg: *fizesse be minden adófizető polgár adó hátralékának 25 százalékát kamatozó letét képen az Udvarhelymegyei takarékpénztárhoz, amely összeget ott nyugtázva, most a nemzeti ellenállás eszközéül használnak fel, de a mely összeg az ügyek rendes mederbe terelése után, mely soká nem fog tartani, a koalíciós vezérbi-zottság ígéretének megfelelőleg, minden fizető polgár adó összegébe be fog számíttatni.*

Tegyünk eleget e határozatnak, hogy bukjak a nemzetet nyomorékká tevő átkos rendszer, hogy Magyarország anyagi érdekeit többé ne áldozhassák fel az osztrák érdekeknek, mert elég volt eddig szenvedni szegénységünket, tűrni nemzeti önérzetünk megaláztatását és pirulni szolgátságunkért.

Sz.-udvarhelyt, 1905 szept. 1.

Udvarhelyvármegye 45-ös intéző bizottsága nevében:

Ugron Ákos,

Dr Nagy Samu, Orosz Lajos,
Dr Kovácsy Albert, Ugron Zoltán,
Dr Gyarmathy Dezső.

Nemzeti ellenállás Udvarhelymegyében.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági közgyűlése által kiküldött bizottság felvéve a „45-ös intéző bizottság” elnevezést, augusztus 31-én megalakult. Elnöknek megválasztották Ugron Ákos birtokost, jegyzőnek

Dr Kovácsy Albert ügyvédet. Ugron Ákos elnöki megnyitójában ismertette a helyzetet, felkéri a bizottságot a nemzeti ellenállás erősítése céljából, az esetleg felfüggesztett tisztviselők fizetéséről gondoskodni. Két meritalis javaslat volt előterjesztve. Egyikben Ugron Zoltán birtokos javasolja az udvarhelymegyei pénzügyintézetnél hitelt nyitani a 45-ös bizottság szavatossága mellett, mely módozatot egyetlen biztos és gyors eszköznek ismer. Pártolólág szólnak fel Dr Damokos Andor alispán, Dr Válcstik Ferenc tiszti ügyész, Orosz Lajos birtokos és Szabó István birtokos. Másik javaslatot Dr Gyarmathy Dezső birtokos teszi, ki egyoldalunak és fölöslegesnek tartja a pénzügyintézetekhez fordulni, mert nézete szerint az állami adó 25 százaléka a tisztviselők egy évi fizetését feleli, ezen adó befizetésére bizonyosan szívesen vállalkozik majd minden adófizető polgár, mert ezáltal megmenekszik terhének egyik részétől. De önértetesebb is a nemzeti küzdelembe bevonni minden adófizető polgárt, mert a székelység a jogok kivívásánál mindig a küzdők első sorában volt.

Dr Mezey Ödön javasolja, hogy fogadják el ugy az Ugron Zoltán, mint a Gyarmathy javaslatát. Többek hozzá szólása után az elnök határozatilag kimondja, hogy „a 45-ös intézőbizottság” egyetemleges szavatossága mellett az Udvarhelymegyei takarékpénztárnál egyelőre 40,000 K folyó számla hitelt nyitnatnak; egyidejűleg felhívást intéznek a megye adófizető polgáraihoz, hogy évi adója 25 százalékának megfelelő összegét, akár közvetlen, akár az előjáróság útján közvetve az Udvarhelymegyei takarékpénztárhoz fizesse be, mely összeget nyugtázva és javára elkönyvelve fogják kezelni. Ez összegből fogja a bizottság a nemzeti küzdelemhez esetleg szükséges összegeket folyósítani. De egyttal az országos koalíciós bizottság határozata alapján ígéretet tesz, hogy a küzdelem bevégezése után, az így felhasznált összegeket megtérített, illetve az adó összegbe betudatja.”

A 45-ös intéző bizottság az ügyek előkészítésére és a határozatok végrehajtására kiküld egy szűkebb körű bizottságot, melynek az elnök, jegyző és tisztiügyészen kívül tagjai: Dr Nagy Samu, Orosz Lajos, Ugron Zoltán és Dr Gyarmathy Dezső.

Jövő ülés határidejéül szeptember 9-én délután 4 órát tűzik ki.

**

A 45-ös intéző-bizottság az alábbi kötelező nyilatkozat elfogadását kérte az Udvarhelyvármegyei takarékpénztártól:

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának alulírott tagjai azon szilárd eltökéléssel, hogy a jeleni alkotmányellenes kormányzat részéről, a velünk egyenértékű és alkotmányos szabadságunkért küzdő vármegyei tisztikart érhető üldözésekért kárpótlást fogunk nyújtani, ezen elhatározzuk, hogy azon tisztviselőnek, kit politikai magatartása, vagy az országgyűlés többsége által elfogadott, Bánffy-féle határozat keretében mozgó, alkotmányhiú és törvénytisztelő ellenállása miatt, és kizárólag csak ezen okból, vagy bármely más mondvasínált ürügy alatt, hivatalból felfüggesztenek, vagy elmozdítanak, a felfüggesztés tartamára, vagy azon időre, míg maga a törvényhatóság megfelelő kárpótlást adhat, a jeleni állásának megfelelő javadalmazást, illetve a szükséges pótlat sajátukból fogjuk nyújtani s az így kifizetett összeg visszatérítését csak akkor és az esetben fogjuk magától a tisztviselőtől követelni, ha és a mikor állásába visszahelyeztetik és letartott fizetését visszakapja.

Ezen itt önként, saját kezdeményezésünkre minden felkérés nélkül elvállalt kötelezettségünkért a tisztviselőkkel, esetleg az ezt közvetítő hitelintézettel szemben egyetemleges fizetési kötelezettséget vállalunk.

A fentiekben leírt célunk elérhetése érdekében tisztelettel megkeressük az Udvarhelymegyei Takarékpénztár részvénytársaság igazgatóságát az iránt, hogy az alulírtak egyetemleges fizetési kötelezettsége mellett egyelőre 40000 koronáig terjedő folyószámla hitelt a lehető legolcsóbb kamattal mellett rendelkezésünkre bocsájtani szíveskedjék. Ezen hitelösszeg erejéig terjedő utalványozásra a vármegye alispánját és tiszti főügyészt feljogosítjuk, s egyszersmind felhatalmazzuk a megkeresett pénzügyintézet igazgatóságát, hogy nevezettek utalványára szabályszerű nyugta ellenében fizetéseket teljesítsen. A kölcsönző pénzügyintézettel szemben egyetemleges fizetési kötelezettséget vállalunk ugyan, de egymásközt a fizetendő összegért egyenlő részekben leszünk felelősek. Az alulírottakon kívül a vármegye közönsége aláírások útján meghatározott fix, egymástól független összegek erejéig vállalt kezességet és felelősséget, s az így begyűlő összeg az alulírottak által vállalt kötelezettségek könnyítésére a felvett kölcsöntörlesztésekre fog fodíttatni. Az önkéntes adózásokból így befolyó összeg szintén ezen tartozás részbeni törlesztésére használható fel.

Az esetre, ha ily nemű fizetések eszközölése szükségessé válna, az utalványozók kötelesek gondoskodni, hogy a fizetések kiadása alkalmával mindaz levonassék, a mi a rendes illetmények kiadása alkalmával levonadni szokott. (Igy pl. adók, nyug-

díj alaphoz való hozzájárulások, a hitelezők javára szóló letiltásoknak megfelelő összegek stb). Az így begyűlt pénz lehetőleg lenne a hitelező pénzintézetnél gyümölcsözőleg kezelve és a törvényes állapot helyre álltával rendeltetési helyére juttatva.

Kijelentjük, hogy a vármegye jeleni alispánját és tiszti főügyészét ösmerjük el utalványozó hatóságnak az esetre is, ha a már leírt okokból állásukból felfüggesztetnének. Feljogosítjuk végül Ugron Zoltán és Orosz Lajos urakat, hogy az utalványozási jognak mikénti, s különösen a mi intentionainknak megfelelő gyakorlása felett ellenőrzést gyakoroljanak, s a megszavazandó hitelből a felfüggesztett, vagy állásától elmozdított tisztviselő részére az első izbeni utalványozás csakis az ő hozzájárulásukkal történhetik.

Kelt Székelyudvarhelyt, 1905. július 1-én.

Dinasztia és nemzet.

III.

(Folytatás.)

Alkotmányunk megint belekerült abba a sirba, melyet a dinasztia és tanácsosai ástak neki. Alig, hogy Thugut napja leáldozott, feltűnt Metternich herceg, kinek nevéhez a gyalázatok, gazságok egész láncolata fűződik. És ez ember 36 évig sanyargatta Ausztriát ép úgy, mint Magyarországot. Soha ember oly korlátlan hatalommal nem kormánykodott, mint a büszke Metternich. Mellőzve lett minden törvény, a meggyék ellenállását megtörendő, királyi biztosokat nevezett ki, a törvénytelen rendeleteket karhatalommal hajtották végre, s már-már úgy volt, hogy a nemzet kintjójának, Ausztriának karjaiba dől megsemmisülten. De volt egy kis csapat, magyar íróink és költőink, kik a nemzetet ébresztgetni kezdték, nehogy elmerüljön lethargikus álmában.

A nemzeti irodalom volt az ébresztője a nemzeti szellemnek, neki köszönhetjük, hogy a zsarnokság nem tudott rajunk diadalmaskodni. És a magyar nemzet követte is az ébresztő szót és ellenállhatatlan erővel követelte vissza elrabolt alkotmányát. Ismerjük jól az akkori szel-

lemi vezéreket Kazinczyt, Csokonait, Kisfaludyt, Czuczort, Vörösmarthy, mindezek a nagy férfiak vitték győzelemre nemzeti ügyünket. Az országnak ellentállása s bátor összetartása megbuktatta az alkotmányellenes pártot. 1825-ben megnyílt végre az országgyűlés, mely alkalommal megint mindent ígért, ami egy nemzet javára szolgálna. S talán minden jóra fordult volna, ha 1835-ben meg nem hal Ferenc király.

Utódja V. Ferdinánd gyermekes kedélyű és gyenge tehetségű ember volt, kit Metternich teljesen mellőzött, s az ő idejében hatalmasodott el a kamarilla hatalma oly nagyon, hogy az félelmessé vált. Sajnos, több magyar ember akadt, kik a kamarilla alárendelt expediensei lettek. Ilyen volt a hazafiatlan Pálffy Fidél kancellár, ki az ifjúság vezetői közül Lovassy Lászlót elfogatta és 10 évi várfogságra ítélte, továbbá Weselényi Miklós bárót, az ellenzék legkiválóbb szellemét Kossuth Lajost börtönre vetette. A nemzet jobbait ezt nem nézték ölbe dugott kézzel, hanem a reform párt vezetéi: Deák Ferenc, Klauzál, Eötvös báró és Teleky László oly erélyvel léptek fel, hogy a kormány lépésről-lépésre volt kénytelen engedni.

Deák Ferencnek, a reformpárt vezérének fellépése oly határozott, oly energikus volt, hogy a kormány folyton engedett, ekkor mondták ki, hogy az országos és magánügyekben a hivatalos nyelv a magyar, a nemzet is magyarul írjon királyához. Az ellenzék lapja a „Pesti Hírlap” március 18-án 1841. óta Kossuth Lajos szerkesztette, terjesztette a hazafias el-

veket. Széchenyi István gróf pedig társadalmi téren iparkodott felfedezni hazánk jólétét. Az 1848-iki februáriusi forradalom Bécsben Metternich bukását idézte elő. Ekkor a dinasztia jónak látta a magyar nemzet jogos kívánságait teljesíteni. V. Ferdinánd király 1848. április 7-én kinevezte Batthyányi Lajost miniszterelnöknek. A nemzet boldog volt.

A mohácsi vész óta volt az első lélekzetvétele, sőt az akkori külföldi államformák mintájára független, felelős miniszteriumot kapott az ország. De sajnos, ez örömet nem sokáig élvezhette a nemzet, mivel az osztrák kamarilla és Magyarországnak állandó ellenségei nem jó szemmel nézték a nemzetnek szabadságát. Mert csak úgy lehet a Habsburg dinasztia erős és hatalmas (bécsi évszázados felfogás szerint), ha Magyarország mesterségesen gyöngített és ki lesz szipolyozva, jogaitól megfosztva. Ők nem ismerik azt a régi életigazságot, hogy „épségben az erő és egyetértés”, vagyis ép, erős nemzet jobb támasza mindig a dinasztának, mint egy elgyöngített, enervált, kihasznált tartománynak. A dinasztia csak ott vethetik meg tartósan a lábukat, ahol erős népet bírnak alattvalóik s egyetértésben élnek velük, sönző, autokratikus céljaikra ki nem használják őket.

Abból a téves felfogásból kiindulva, hogy a fának nem szabad az égig nyulniok, ad normem: a magyar nemzetnek nem szabad tartósan élveznie szabadságát, ebből kiindulva a bécsi kamarilla már megbánta, hogy az uralkodó oly „könnyűszerrel” adott alkotmányt a nemzetnek. Nyíltan nem mert a bécsi kamarilla eleintén fellépni, hanem szövetségeseket keresett a horvátokban, szerbekben és oláhokban. Ezeket felbujtván, a nemzetet belekergette az önvédelmi harcba. Alkotmányunk megvédésére nemhogy nem tett semmit, sőt tiokban minden eszközzel dolgozott ellene. Mikor pedig a nemzet jogait erőlyesen követelte, fegyveres erővel akart minket leigázni. Van-e, aki nem ismerné az 1848-49-iki szabadságharcot, ennek minden mozzanatát? Van-e valaki, aki ne tudná, hogy a kivert, kiebrudalt hitvány osztrák katonaság megfutamodása után az osztrák hatalom ahhoz az aljas esz-közhöz fordult, hogy az orosz hitvány segítségül? Ismerjük jól, tudjuk mi-

ként fojtották vérbe szabadságunkat, s miként diadalmaskodott az árulás és gazság fölöttünk. S azt is tudjuk, hogy az önkény szabadabban dolgozhassék, lemondatták V. Ferdinándot s utódjául egy fiatal 18 éves ifjút, Ferenc József főherceget ültették az osztrák császári trónra.

(Folyt. köv.)

K. Mártonffy Imre.

A politikai helyzetről.

Hazug alapok.

Érdekeseen nyilatkozott Kossuth Ferenc, pártunk elnöke a válság elhúzódásának okáról. Szerinte nem a magyar vezényleti nyelv az akadály, hanem első sorban: „A király egyáltalán nem hajlandó elismerni a parlamentarizmus sarkkövét: a többségi elvet. A király nem ismeri a 67-iki kiegyezésről szóló magyar törvényeket, csupán azokat ismeri, melyeket a kiegyezés tárgyában osztrák részről hoztak, holott az osztrák törvény a Magyarország és Ausztria közötti viszonyt mint egy-egy államisággal bíró állam két fele közötti viszonyt tünteti fel, melyek nem mint független államok állanak egymással szemben.”

Tehát a király nem ismeri el a többségi elvet. Elősméri, hogy egy többség kormányozzon, hisz mindig többséggel uralkodott, de annak a többségnek az uralkodó akaratahoz kell simulnia, és nincs többségi elv, ha a többség saját akarata szerint akar kormányozni. Az osztrák törvények szerint akarja a mindig független országunkat kormányozni, mert sohasem akadt 38 évi uralkodása alatt olyan ember, aki felvilágosította volna az uralkodót, hogy hazánk történelmi multtal bíró ország, Ausztriának nem alárendelt tartománya, hanem vele egyenjogu és ha sok minden is veszett el Mohácsnál, mert gyengeségünk és viszálykodásunk folytán a Habsburgokat trónra ültették, de az országot nem tekinteti családi vagyonnak, amint tekintették az ausztriai tartományokat.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Deák Ferenc egy kiadatlan levele.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

Eötvös Károly nemrégiben részletesen elbeszélte — hallomás után — hogyan támadták meg és fosztogatták ki Deákot zalai szegény legények. Eötvös Károly hallomásból beszélt el és színezte ki ezt az esetet, most azonban napvilágra került Deák sajátkezü levele, melyben ezt a históriát Keménynek megírta. A levelet a Nemzeti Múzeum kéziratárából — pompás facsimilében — a Nagy Képes Világtörténet adta ki, 229-ik füzetében. A levél egész terjedelmében itt következik:

P.-Szt.-Lászlón, 1863. május 24.

Kedves barátom!

Tegnap este kilenc óra tájban sógorom távollétében, ki egyik távolabbi majorjába ment s még nem tért haza, négy rabló jött sógorom házára. Még az ajtókat nem voltak zárva, a rablók a cselédeket összeszedték s fegyveres kézzel őrizték a cselédszobában. Kettő közülök bejön azon szobába, hol én olvastam és azt hitték, én vagyok a háziúr; s puskát emelvén reám, azt kérdezték tőlem: ki vagyok, fenyegettek, hogy ha igazat nem mondok, tüstént ke-

resztüllőnek. Én mondtam: fenyegetésre nincs szükség, nincs okom tagadni nevemet, én Deák Ferenc vagyok, sógora a háziurnak s látogatásban vagyok nála, erre kezdetben nem hitték s a szobaleánytól hasonló fenyegetés mellett kérdezték, hogy én ki vagyok s mikor az ugyanazt mondtam, nekem azt mondták, no az ur ne féljen semmitől.

Ez alatt sógorom semmit nem sejtve megérkezett. Őt is fegyver között ugyanazon szobába kísérték, melyben én voltam és felszólították, hogy egész életebeli keresményét adja át nekik. Ő előadta készpénzét, de ezzel a rablók meg nem elégedtek s elsőbbsen fenyegetésekkel akarták sógoromat kényszeríteni, hogy több pénzt adjon elő. Azután ütni kezdték egy vashélyeggel, melyet a kamarában találtak, vállára és kezeire, melyeket összekötöztek és mellére négyet ütöttek. Ismételve szólítottam őket, ne kinözzák szegény öreget, hiszen ha volna még pénze, azt bizonyosan előadná, inkább mintsem kintzásoknak kitegye magát. Tőlem semmit sem kértek, azt sem kérdezték, van-e pénzem. Én azonban azt mondtam nekik, mivel mindig azt emlegették, hogy

nekik az a pénz, mit sógorom előadott, nem elég, én, kitől pénzt nem kértek, kitől mint vendégtől nem is igen vártak pénzt, ime átadom nekik pénzem 220 forintot, de sógoromat ne bántsák. A rabló azt monda, hol van tehát pénzem és elkísért fegyveresen a magam szobájába s midőn a pénzt átadtam neki és arra szólítottam fel, hogy borát, gyapuját még el nem adta, gabonájának ára elkelt a gazdaságra és adóra, több pénze tehát nem is lehet, mint a mit előadott. No az ur derék ember, kedveért megteszek, mit lehet. Elmondta, hogy ötlet Hajnal Jánosnak hijják s kértem, adja szavát, hogy sógoromat nem bántja. Ő azt felelte, hogy még most szavát nem adhatja. Majd a másik szobában. A lehetőségig nyugodt hangon capacitáltam s e pillanattól fogva sógoromat többé nem kinöztá, sem meg nem ütötte. Még emlegettem azért pénzt, mit sógorom szinte nem adhatott, mert nem volt. Elvittek még sógorom ezüstjét, nekem néhány ruhadarabomat, sógorom óráját s az enyémet és egy arany tollat. Mind ez másfél óráig tartott, mely idő alatt az egyik a felvont, kétesövű puskát folyvást felénk tar-

totta. Elvégezvén munkájukat, sógorom kezeit feloldották, felszólították, hogy jól szemük közé nézzünk, hogy más ártatlant ő helyettük fel ne akasztassunk s kezdetek bucsuzni. Ekkor én azt mondtam a vezérnek: János én pénzem a nélkül, hogy kérték volna, magam átadtam, csak sógoromat ne bántsák, átadtam órámat is, de ezt az órát sajnálom, mert igen kedves portékám s ha volna pénzem, szívesen visszaváltanám. Erre a rabló az órát kivette tarisznyájából s mondván: No uram, nekem ugyanis van arany órá, a pajtásomnak is van, ime vegye vissza az óráját s azt átnyújtotta. Ezután azt mondván, hogy fertály óráig a szobát el ne hagyjuk, azon kocsin, melyen sógorom jött s melyből a lovakat az egész idő alatt nem hagyták kifogni, eltávoztak. Félóra múlva a kocsit viszálykodott. Engem az egész idő alatt még illetlen szóval sem illeltek, a sógoromon ejtett ütések fájdalmasak voltak s daganatot okoztak, de sem csontot nem törtek, sem vérző sebet nem okoztak. Sógoromtól elvittek 800 forintot és asztali ezüstjét, tőlem 220 forintot. Csak elmenetelük után vettem észre, hogy az arany tollat is elvitték, melyet

Szeptember 15.

Szerencsétlen országnak, szerencsétlen uralkodója. Általános hiba, hogy az uralkodókat hízogók raja veszi körül és e torz alakok oly személyes és költött tulajdonságokat fedeznek fel, hogy igen könnyen összetévesztik, legalább is a kisebb foku görög istenekkel. A történelem sok ilyen csodabogarat tüntet fel. Korunkban a fejlődött társadalmi viszonyok, közlekedési eszközök, tudományok igen sok észélyes uralkodóval megismertetik a valót. Sajátságos, hazánk uralkodóját oly annyira el tudták zárni a hízogó hadak a nagy világtól, mint akár a Dalai Lámát. Királyunk mellett van a személye mellé rendelt miniszter, igen gyakran érintkezik hazánk minisztereivel és 38 esztendő alatt nem akadott egyetlen miniszter, ki ő Felségét figyelmeztette volna magyar államiságunkra, alkotmányunkra, jogainkra és törvényeinkre, melyekre esküt tett.

Csak így lehetséges, hogy halomás szerint az uralkodó Kristóffy általános titkos szavazati jogáról semmi tudomással sem bír, sőt attól idegenkedik, holott Kristóffy azt szeptember 15-én előterjeszteni hirdeti. Már most, hogy véli Kristóffy az általános titkos szavazás tervét keresztül vinni, ha az uralkodó nem hajlandó sem az önálló vámterületet, sem magyar hadsereget, sőt legkevésbé az általános titkos szavazati jogot megadni, a koalíciós ellenzék, a nemzet zöme pedig nem hajlandó az általános titkos szavazás, az önálló vámterület és magyar hadsereg ügyének kikapcsolásával keresztül engedni. Kristóffy, dehogy akar ilyet, nem akar semmit egyebet, mint a nemzetközi szocialisták segítségével zavart, sőt többet, a nemzetet forradalomba vinni. Azért invitálják a tájékoztatlanokat szeptember 15-re, a tanácskozni és az alkotmányellenes kormányt vád alá helyezni akaró parlament elé. Zavart akar, hogy alkalmat szerezzen

előbb visszadobtak ugyisintén, hogy viselőruháimból is vittek el néhány darabot. Nagy erőmegfeszítésbe került, míg felőráig külsőleg megtartottam a nyugodtságot, melynek egyedül köszönhetem, hogy némi hatással voltak reájuk szavaim s a szegény öreg sógorom további kintzásoknak nem volt kitéve.

Ezeket azért írom meg, hogy ha talán tulzott, vagy alaptalan tudósításokat kapnál, rectificálhasd azokat s levelem után közölhesd a dolog lényegét. Ne használj saját soraimat, de használhatod azok tartalmát. Sógoromnak sincs hála Istennek egészségi baja.

Isten áldjon kedves Zsigám.

Hű barátod
Deák Ferenc.

A nagy vállalatnak, mely Nagy Képes Világtörténet címen 21 kötetre megy, most a 229. kötet jelent meg, mely már az utolsó, a XII. kötet anyagának egy részét hozza. Egy kötet ára diszkótésben 16 K, egy igen vaskos és a szövegképek mellett számos műmelléklettel is díszített füzetnek az ára 60 fillér. Kapható és megrendelhető Betegh Pál és Társa könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

a lázongó népre rálóvetni és ily címen az országházat eloszlatni, az alkotmányt felfüggeszteni. Habsburg politika, melyet nem egyet ismer történelmünk. De veszélyes játék, mert a félrevezetett népnek, ha a szeme kinyílik, vajjon Kiristóffy és társai nem jutnak-e a Latur, avagy a Lambergh sorsára.

„Székelyek és oláhok.”

Lapunk két utóbbi számában Sándor István gör. kath. esperes tollából olyan cikk jelent meg, mely a lap irányával homlokegyenest ellenkezik; de helyet adtunk, hogy általuk bizonyítsuk be a K. Mártonffybarátunk által irt vezércikk elveinek igazságát. Mártonffy feljajdul, hogy mily vétkeesen elnéző a magyar, mennyire elgyengült és vesztett ellenálló képességéből a székely, óva int az oláh invázióra, mert félti nemzetünket a szívós és kevés igényű oláhtól, félti nemzetünket, hogy elorozz tőlünk mindent e velünk összekeveredett faj és fél, hogy igen könnyen úgy járunk, mint egyik ős nemzetségünk, a kultura legrégebbi népe: a sumirok, Babilonia régi urai, kiktől a semiták nem fegyverrel hódították el birodalmukat, hanem a szó szoros értelmében kitartak. És mit tesz Sándor István esperes ur, érvel Mártonffy mellett, bár az ellenkezőt akarja. Mártonffy a vallási vitán fölül emelkedik, ő a görög katolikusokat és egyesülteket nem támadja, ő csak a magyar állam fenhatóságát el nem ismerő, ócsárló, az ellen bujtogató oláhról emlékezik meg. Sándor István esperes pedig, e régi székely családból való, de gör. kath. vallású, védelmére kel az állambontó oláhnak, mintegy bizonyítva, hogy az oláh befolyás mennyire meg tudja méltelyezni a velők kapcsolatban álló székelyt is, akire tiszteletre méltó egyénisége mellett is, akarata ellenére, ragadt az oláh természetből. El akarja tőlünk sajátítani Hunyadi Jánost, Oláh Miklóst és a tizenhárom aradi vértanút egyike, ép úgy, a mint elsajátították tőlünk az oláhok Sándor István urat.

Korunk egyik alapos hibája: a nagyolás. Erdélyi oláhjainkat is elepte ez a betegség, ők erőnek erejével Kogalniceán történetírójuk rész fantáziájával megirt kutforrásból szeretik meríteni érveiket. Ez és az ennek alapján megirt történelmi munkájukból szeretik eredetöket kimutatni, mert leginkább megfelel nemzeti büszkeségüknek.

En lapunk legközelebbi számában és következőleg ki fogom mutatni Benkő, Sulzer, Engel, Roesler Róbert, Jung Gyula, Tomaschek Vilmos, Diez nyomán, hogy az oláh honnan származik és honnan vette nevét és miként jött be, jobban mondva szivárgott be hazánkba és erősödött meg a mi gyengeségünk révén, mert szükségesnek tartom, hogy székely testvéreim megismerjék, de ismerje Sándor István ur is, egyidejűleg kimutatom a székelyek eredetét is, mert nem tőrjük, hogy magát székelynek valló tanult ember oly kicsinylőleg nyilatkozzék a székelyekről, mint az esperes ur. Mártonffy barátunkkal válllvetve beállunk felnőttek oktatójának, mert nem szívleljük azt a történelmi érzéketlenséget és járatlanságot, melyet az esperes ur elarult. Gy. D.

Minta-méhes a Székelyföldön — székelyek nélkül.

E cím alatt megirtuk a „Székely-Udvarhely” egyik közelebbi számában, hogy a Székelyföld számára felállítandó minta-méhes, csakis Székelyudvarhelyt létesíthető, ha azt akarják, hogy felszeg intézményt ne csináljanak nekünk — a Székelyföld közvetlen érdekkörén kívül eső helyen.

Ezt pedig nem vitatkozás kedvéért állítottuk és tartjuk fenn jövőre is. Nem, mert elvitatni nem lehet, hogy Székelyudvarhely a Székelyföld központja, melyet egyetlen, a Székelyföld összességének érdekeit szolgálni hivatott intézménnyel sem szabad figyelmen kívül hagyni.

Ezzel kapcsolatosan említjük meg, hogy — mint esikszeredai tudósítónk írja — a székely méhészeti iskola ügyében a ditrói gazdasági egyesület mult hó 22-én ismételt fölterjesztést tett a földmívelésügyi miniszteriumhoz, amelyben szintén óvást emel az ellen, hogy a minta-méhes idegen emberrel az élén és Marosvásárhelyre tegyék s egyenesen kívánja az egyesület, hogy az Székelyudvarhelyre helyeztessék.

Kérelmét okvetlenül figyelembe veendő és okos észszel sehogy sem mellőzhető módon okadatolja:

1. Marosvásárhely messze esik a Székelyföld zömétől, egészen a szélen a Székelyföldnek s ott a mezősegi oláhok és a szászok vennék hasznát. Olyan messze tanulmányozásra nem zárandokol a székely.

2. Marosvásárhely dinnyetermelő mezősege meleg égálj alatt fekszik s ott a meleg vidéknek megfelelő gyakorlati méhészet folytatható csak, aminek hasznát nem venné a hűvös égálj alatt lakó székelység, hanem csupán Marosvásárhely kis környékével s az oláhoknak válnék javára, mint a vasút, melytől a nemzetfen tartó székelységet a lelketlen kormányférfiak annak idején megfosztották.

3. Az idegenből ide tett szaktanárral cél nem érhető el, mert az meleg vidéken lakik, alföldi emberek valamennyien, ott a meleg vidéken szerzték ismereteiket s ez ismeret beválik a mezősegen és Erdély más részén, valamint Marosvásárhelyen, de a sajátosan hűvös Székelyföld népének semmit sem ér, mert a hűvös vidékre más méhészeti ismeretek kellene. Tehát a székelységet ezen intézkedéssel nem segítenék föl, hanem épen lehetlenné tennék évek hosszú sorára a székely méhészet föllendítését.

Együttal a ditrói gazdasági egyesület kérte, hogy a székely méhészeti iskolának Székelyudvarhelyre felállításával feltétlenül s minden egyéb személyi kombináció kizárásával Józsa Sándor ditrói ig-tanító neveztessék ki a méhészeti iskola szaktanítójának, mert a Székelyföldön széles körben ismeretes, hogy ő kísérleteivel már egészen megálapította, miként kell méhészkedni a székely Szibériában, hogy biztos legyen a siker.

Ez az ismeret készen áll s így ostobaság, nemzeti kár lenne kincscsém nem tenni, és ehelyett a kísérletezésekkel időt vesztegetni s azzal az intézmény sikerét kockáztatni. Hiszen épen az volt egyik reményt keltő alapja a rengeteg sok kérelmezésnek a székely méhészeti iskola érdekében, hogy ez a felismert, meglevő tudás az egész székely nép köztulajdonába meheszen át. Ez pedig nélkülözhetetlen s Józsa Sándorra épen ezért a székelységnek szüksége van, mert ily értékes és ámbícióval teljes ismeret csak évek hosszú során lehetne elérhető. Tudásának értékét az is

nélkülözhetetlenné teszi, hogy a meleg égálj vidékekre találó méhészkedést is ismeri.

4. A székely méhészeti iskola álltassék fel tehát új költséggel az állam által, mert a más vidékről áthelyezett tanárral az állam csak látszólagos megtakarítást tehetne, de a nemzeti károsodás kiszámíthatatlan volna. Azzal a székely méhészetnek és székely népnek semmit sem használna. Mig ha új költséggel, a kipróbált székely szakemberrel az élén és Székelyudvarhelyre álltattatik föl a méhészeti iskola, akkor a nép rövid idő alatt megtanulja a méhészkedést s így jövedelemhez jutván, képes lesz adóját megfizetni, a melyet most roppant sok polgárnál kénytelen az állam leírni, mint felhajthatatlant.

Az egész székelység bizalma kíséri Józsa Sándort s így természetes szükséglet az ő kinevezése.

Ha még ehhez hozzá tesszük, hogy a Sepsiszentgyörgyön tartott székely kongresszus is a méhészeti iskola felállítására Székelyudvarhelyt, mint a Székelyföld földrajzi központját jelölte meg egyhangulag kimondott határozattal, kétségünk sem lehet, hogy itt állítják fel azt.

JEGYZETEK.

Székely Társaság. Ilyen című egyesület is kellene legyen — s ha jól emlékezünk volt is — városunkban. Ugy tudjuk, hogy a marosvásárhelyiek megalakították — nekünk. Azóta ritkán esett szó róla. Egyetlen életre való dolgot sem láttunk keze alól kikerülni. Nem tudjuk, vajjon a vezetőkben, vagy a vezetendőkben van-e hiba? Annyi bizonyos, hogy Székelyudvarhelyt a fönt nevezett című Társaság nem él, Alapszabályai azonban vannak, még pedig — *kinyomtatva*. Ezutóbbiról a titkár ur bizonyára gondoskodott, hiszen mestersége! Mi ugyan még ezt sem láttuk!...

Székely kongresszus. Ha jól értettük, a Székely Társaságok Szövetsége évi közgyűléseivel a eskutunádi székely kongresszus határozatait akarja folytonos felszínen tartani. Ezekből kifolyólag egy minden évben megújuló székely kongresszust tart a székely vármegye városában. Most Sepsiszentgyörgyön volt ilyen közgyűlés. A „Székely-Udvarhely” hetekkel előbb jelezte és a tárgysorozatot is ismertette hasábjain. Tehát vármegyénkben mindenkinek tudomása volt róla, akiket illet. Mondják, hogy erősen várták az augusztus 22-én tartott közgyűlést a „Székelyudvarhelyi Székely Társaság” képviselőit. Náluk nélkül a gyűlést sem akarták megkezdeni. Azonban — sajnos — hiába várták. Szégyeljük kimondani, hogy — egy lélek sem volt jelen Székelyudvarhelyről...

Székelyföldi központ. Folyton azt hangoztatja a „Székely-Udvarhely”, hogy Udvarhelyvármegyét, mint a Székelyföld központját, nem lehet azért mellőzni, amiért a tisztséget viselők várakozási állapotukban semmi hangot sem adnak közintézményeink éléről. Nem lehet mellőzni, mert a szükség sokkal nagyobb, a szegénység, nyomorúság az összes

székely vármegyék között itt a legérezhetőbb. Mi nem vagyunk ellensége egyetlen székely vármegyének s így a szomszéd Maros-tordának sem. Sőt Kossuth Ferenc elvét hirdetjük és valljuk, hogy: „Mind az, ami ébren tartja a székelységet az érdeklődést, rokonszenvre és támogatásra érdemes. Viszont azonban elvárjuk úgy a kormánytól, mint az egész székelység ügyeit szíven viselő miniszteri kirendeltségtől, hogy Udvarhelyvármegyét, mint vagyoni tekintetben a legszegényebbet, az ötlet megillető intézményekben részesítse. Udvarhelyvármegye a Székelyföld földrajzi központja s ha csakugyan az egész és kiválóan az összes székelység érdekében mindnyájunk hasznára való, minden vármegyének egyenlően alkalmas intézményeket akarnak létesíteni a Székelyföld részére, józan és ép észszel azokat nem a periferiára, hanem az összes vármegyéknek leginkább hozzáférhető Székelyudvarhely központba kell elhelyezni.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Középiskolai hírek** A vallás- és közoktatásiügyi minisztérium ügyvezetője Vörös Béla lugosi állami főgimnáziumi h. tanárt a helybeli áll. főreáliskolához Pázmány József helyébe a latin nyelv rendkívüli tanárának nevezte ki. Nosz Gusztáv Aradra áthelyezett tanárt pedig visszahelyezte a helybeli áll. főreáliskolához az eddigi rendes tanári állásába. Hann Károly rendes tanár meg félévi szabadságra megy és helyében Király László most áthelyezett tanár marad.

— **Felhívás az adózó polgársághoz.** Udvarhelyvármegye 45-ös intéző bizottsága — a törvényhatósági bizottság korábbi határozatának megfelelőleg — kimondotta, hogy a vármegyéhez tartozó összes közigazgatási tisztviselőket, kiket az alkotmányellenes kormány hazafias magatartásuk miatt felfüggeszt és így fizetésüket beszünteti, kárpótolni fogja. A 45-ös intéző bizottság egyelőre 40,000 korona folyóvá tételét határozta el s azért jóállást vállal. Azonban mindenkinek lehetővé kívánja tenni, hogy résztvegyen azon történelmi nevezetességi nemzeti küzdelemben, melyet Magyarország most megvívni kénytelen a haza becsülete érdekében. Lapunk első helyén közöljük tehát a „45-ös intéző bizottság felhívását, melyet Dr Gyarmathy Dezső földbirtokos, a „Székely-Udvarhely“ főszerkesztője irt meg. Ajánljuk a hazafias udvarhelyvármegyei adófizető polgárság méltó figyelmébe.

— **A főispán lakása — kiadó.** Hollaky Arthur főispán felmondotta lakását és az október 1-től kiadó. Ezt hirdeti mai számunk hirdetési rovatában Gotthárd János polgármester, a városi tanács nevében. P. Kristoffy belügynök ur pedig nyakra-főre keresi a főispánokat. Ha talál — küldhet immár hozzánk is császári megbízottat. Az sem változtat többet vármegyénk sorsán... Hogy pedig jelenlegi főispánunk Hollaki ezután hol lakik(k), azt igazán nem tudjuk. De valószínű, hogy fekete-sárga gondolkozásait a császári kamarilla megbecsüli és elszólitja Wienbe — udvari lakájak, vagy osztrák beamternek...

— **Értesítés.** A helybeli alsófokú ipar- és kereskedelmi iskolában a tanoncok beiratkozása szeptember

8—10-ig, péntek, szombat és vasárnap délután 2—6 óráig történik. Próbaidős tanoncok is kötelesek beiratkozni. Közzé teszi az igazgatóság.

— **Tréfás estély.** A helybeli polgári önképző és segélyző egyesület az augusztus 13-ról elmaradt népünnepélyének kárpótlásául folyó hó 24-én, a Budapest-szálló színháztermében tréfás-estélyt rendez. Ezen élvezetesnek ígérkező mulatságra már most felhívjuk az érdeklődő közönség figyelmét.

— **Állatkiállítás Homoródoklándon.** Folyó évi október hó első napjaiban Homoródoklándon állatkiállítás lesz. Bővebb tájékozást lapunk jövő számában adunk.

— **A gyümölcsről.** Érdekes és sokban megszívlelésre méltó cikket közöl egy szaklap a gyümölcsekről, illetve a gyümölcsévről. Vegyi vizsgálat kiderítette, hogy a gyümölcs, mint eledel az éhséget csillapítja ugyan, de rendes táplálkozásra teljességgel nem való. Ahhoz, hogy az emberi szervezet a test napenkénti táplálására szükséges fehérnyét és szénhidrátot elegendő mennyiségben megkapja, naponként husz kiló gyümölcsöt kellene megenni, a mivel azonban 18 liter folyadék is kerül a szervezetbe. Már pedig ezt huzamosabb ideig az ember ki nem bírja. A gyümölcs inkább csemegének való mint tápláléknak és aki szereti az egészségét, jól teszi, ha okosan és vigyázva él vele. Nem lehet eléggé ajánlani az embereknek, hogy a gyümölcsöt, ha csak lehet, meghámozva egyék. A gyümölcs héja, akárhogy megmossuk is, tele van ártó baktériummal, amely szorosan odatapad, sőt befurja magát, úgy hogy csak a gyümölcshéjjal együtt lehet eltávolítani. A gyümölcs kemény magvat sohasem szabad lenyelni. Statisztika bizonyítja, hogy a belek megbetegedésének jelentős része lenyelt gyümölcsmagból származott. A mi meg azt a kérdést illeti, hogyan egészségesebb a gyümölcs: nyersen e vagy főzve, a cikk a főltgyümölcsöt ajánlja inkább, mert a yers nehezebben emészthető és a szervezet ellenálló erejét gyöngíti, főként némely ragadós nyavalyával, mint például a tifusszal és a kolerával szemben.

— **Oktatás.** Kertész Albertné F. Lujza zeneszerzőnő zongora- vagy műének-órákat ad kezdőktől a legmagasabb iskoláig. Módszere a tanításnál a fokozatos haladás, s különösen gyakorlatok által önállóságra vezetni a növendékeket. Ugyanott hegedű, francia vagy német órák is vehetők. Lakása Attila-utca 5 sz.

— **A tanító urak figyelmébe.** Utasítás a községi iskolaszékek, valamint a községi elemi népiskolák tanítói, illetve igazgató-tanítói részére. Ára 1 K 20 f. Tanterv és Utasítás az elemi népiskola számára. Ára 3 K 50 f. Kapható és megrendelhető Betegh Pál és Tsa könyv- és tanszerkereskedésében Székelyudvarhely.

— **Megyei földrajz.** Kertész Albert által irt Udvarhelyvármegye földrajza a földrajzi előfogalmakkal még kapható Betegh Pál és Társa könyvkereskedésében Székelyudvarhely.

SZINÉSZET.

Költöznek a színészek... Nem sok babér termett itt számukra, ezt elismerjük; egynémelyike pedig bizony meg is érdemelte volna. A közönség is oka ennek, de a direktor is. Hü-

vös ez a vidék nagyon és ezen a körülményen az igazgató ur „fiatalos heve“ legkevésbé enyhített, sőt ellenkezőleg. Mindazonáltal babért érdemel ő csupán azért a sikerült tényeért is, hogy az előkészületen levő darabok közül a „Szultán“-t, a modern operett-irodalom eme legújabb gyöngyét színre hozta. Nagy dolog volt ez, de nem is mindennapi élvezetet szerzett ezzel a közönségnek. Szerintünk ez az egetverő ambíció különösebb elismerést is érdemel. Nekünk pedig nem szándékunk fu karkodni ezzel még akkor sem, ha ilyen „fiatalos hevé“ direktor urról van is szó. De konstatálni kívánjuk e helyen azt is, hogy az előkészületen levő darabok is hasonlóképp sikerültek voltak, mint pl. az „Egyenlőség“, „Hajduk hadnagya“ stb.; régibb keletű apróságok ezek, az tény, de mégis nem megvetendő élvezetet nyújtott volna a direktor ur, ha tényleg el is készült volna velük. Ez pedig csekély szépséghiba. Kiváló műsorának ugyszólván piéce de resistance-a szombaton került volna színre. Ugyanis ismét elragadta a „heve“ és „Bánk-bánt“ hirdette a színpadokon. Rögtön tisztában voltunk azzal, hogy ez egy rossz vice csupán a különben igen tisztelt igazgató urtól. Igazunk is volt, mert a nagyra törő hév csakhamar lelohadt egészen a „Lumpácius“-ig. Ennek okát annak tulajdonítjuk, hogy ezzel sem készült el. Mindezekért a bokros érdemekért és plátói élvezetért, melyet a direktor ur nyújtott, kedves kötelességünknek ismerjük, hogy bucsuzóul ime mi is egy babérkoszorút fonjunk a számára, ha nem is egy fájdalmas propemtikon kíséretében, és a — fejére nyomjuk. A koszorút saját igéreteiből fontuk, e bucsuztatót azonban a közönség véleményéből szedtük hozzá.

Ez az, amit mi adhatunk.

Tu l'as voulu...

N-i.

LEGUJABB.

A király súlyos beteg.

A király a déltiroli hadgyakorlatok alkalmával meghült és súlyos betegségbe esett. Orvosai tanácsára a király most ágyban fekszik.

Kossuth Budapesten.

Kossuth Ferenc pénteken d. u. a fővárosba érkezett és a jövő hétre a vezérlobizottságot ülésre hívta össze.

Uj földmívelési miniszter.

A K. F. U. értesülése szerint György Endre földmiv. ügyvezető kényelmetlenül érzi magát Fejérvári társaságában s szabadulni akar a mai viszonyok között rokonszevesnek épp nem mondható miniszterségtől.

Most már végleg határozott szeptember 15-én visszavonhatatlanul beadja lemondását.

Utódjául hiteles forrásból eredő hír szerint, Fejérvári Feilitzsch Arthurt szemelte ki, kinek már fel is ajánlotta a földmívelésiügyi tárcát.

Feilitzsch Arthur báró tehát, ki valószínűleg nem fog ezzel az ajánlattal szemben a passzív rezisztencia álláspontjára helyezkedni, nem sokára hozzája méltó társaságba kerül.

Közelgő kolera.

Galiciában kolerabetegedések történtek. A lakosság között óriási a riadalom.

Az oroszok öröme.

A Japánra nézve oly szegényletes módon megkötött béke fölött a mily felháborodás van Japánban, épen annyira örvendeznek Oroszországban. A cár, midőn Withe békét jelentő táviratát megkapta, így kiáltott fel: „Hála Istennek!“ Végre felocsudik Oroszország. A hirt rögtön közölte édes anyjával és feleségével, akik örömlükben sirni kezdettek.

EGYHÁZI ÉLET.

Az udvarhelyi unitárius egyházkör közgyűlését a h. almási tekintélyes egyházközségben tartotta meg. A közgyűlést a lelkészek, tanítók és világi képviselők nagyszámu jelenlétében vargyasi Daniel Lajos f. ü. gondnok lelkes beszédben nyitotta meg. A beszéd méltó volt ehez a lelkes urhoz, kinek egyházi munkás élete példaadás minden emberre. A tisztviselők számbavétele után a Kisgyörgy Sándor esperes évi jelentése következett. E szerint 12967 a lélekszám, született fiu 189, leány 181, összesen 370. Meghalt 138+115=253, házasságot (egyházilag is) kötött 67 pár tisztán unitárius, 27 pár vegyes. Az egyházkör összes bevétele 1904-ben 25,623 K 43 f, kiadása 24,020 K 16 fillér volt. Az egyházközség különböző címen kezelt alapjai 112,469 K 07 fillért képviselnek, melyhez jön még a magtári alap gabonában 1676 hl. 58 l. E kör hívi áldozatkésztségének — bár a mult év inséges volt — fenséges bizonyítéka a 3284 K 88 fillér értékű adományozás pénzben, munkában. A kimerítő, terjedelmes jelentésért jegyzőkönyvi elismerésben részesítették a kör szeretett esperese. Váci Elek keményfalvi tanító hivatalos esküt tett. Kádár Lajos nev. ügyi biz. tag pedig a nyári vasárnapi tanításokról tette meg jelentését, mely után templomba sereglett a közgyűlés és almási hiveink egyrésze. Pálfi Ferenc lokodi lelkész szép imája után Esai. VI. 3. alapján mondott lelkes egyházi beszédet, esperes pedig a tőle megszokott szíves szavakkal üdvözölte Almás közönségét. Közben a karzatról alkalmi vegyeskar ragadta lelkünket magasba, a minde nek urához. Templom után a félórás szünet eltelt, a közgyűlés előbbi kettős elnökség alatt megkezdődött. Demeter Dénes nevelésügyi biz. elnök referálta a kör tanügyét, mely a lehető magaslaton áll, mert az egyház vallás- és közoktatása jó kezébe van letéve. Az évről vizsgák eredménye általánosan kitünő. Péter Sándor lelkész a pénztárról és Dávid F. emlékalapról tett jelentést, Ürmösi Károly a gyámolításról. Ez utóbbinál az új kor egy új diadalát üdvözölhetni; hála a szerencsés megoldásért Istennek! Kovács Imre lelkész a segélyezési bizottság jelentését terjesztette elő. A jövő évi közgyűlés Derzs egyházközségünkbe tüzetett ki. A jelen közgyűlés jegyzőkönyvi hitelesítése bizottságába kiküldettek Demeter Dénes, Tibáld J. lelkészek és Bedő J. tanító. A bezáró után, d. u. 3 órakor a papi lakon terített asztalok mellé telepedett a nagyszámu vendégsereg. Itt aztán megelégtetvén az Ur külső javaival, részünk volt lelkesebbnek lelkesebb toasztokban. Daniel Lajos Ferencz József püspököt, Kisgyörgy Sándor id. Daniel G. és br. Horváth K. főgondnokokat, Pál Ferenc Kisgyörgy S. esperest, Demeter Dénes László D. és Daniel L. egyházköri felügyelő gondnokokat, Vári Albert Pál Ferenc egyházköri jegyzőt, Gál József Demeter D. egyházköri közgyűzigazgatót, Kovács Imre Pálfi F. szónokot, Tarcsafalvi Albert a papságot és tanítóságot, Ürmösi J. a világi és egyh. képviselőket, Péter S. az énekkart, Barabás András árvaszéki elnök Ajtai helybeli lelkészt és csa-

ládját, mint vendéglátó gazdát. És még ki tudná számon venni, hogy kik kikért emeltek szót az igazi szeretet jegyében. Igazi testvéri ölelés volt az egész ünnepség, a melyre világi elnökünk Daniel Lajos igazi szívbéli megnyilatkozása: egy nemes szív lelkes beszéde tette rá a koronát. Mi pedig alkonyatfényben hagytuk ott a barátság hajlékát ez ohajjal: „Sok ily napot nekünk... sokat jó Istenünk!” r—s.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Vasuti kabátok. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy a m. kir. államvasutak igazgatósága mozdonyvezetői, fűtői és kocsirendezői személyzete részére szükségellő mozdonyvezetői bunda bélésű kabát, továbbá fűtői kabát és nadrág szállítást nyilvános pályázat útján biztosítja. Ajánlatok 1905. szept. 20-án déli 12 óráig adandók be.

Az állami tisztviselő adója ex-lex-ben. A pénzügyminiszter kimondotta, hogy az állami tisztviselők IV. osztályu kereseti adója az ex-lex tartama alatt is levonandó. Ennek a döntésnek a megokolása a következő: Az 1867. évi X. törvények értelmében a költségvetési törvényen kívüli állapotban az adónak csakis végrehajtás útján való behajtása ellen van törvényes tilalom megállapítva. Az az eljárás pedig, mely szerint a királyi adóhivatalok az állami és törvényhatósági tisztviselők stb. állandó illetményei után esedékes adórészt az állandó illetmények tényleges kifizetése alkalmával levonják, nem tekinthető behajtásnak. Egyebekben, ha valakinek az adólevonás ellen aggályai vannak, úgy annak az illetményei kifizetése ellen is kell hogy aggályai legyenek, mert felhatalmazás hiányában a kormány a saját felelősségére eszközli a kifizetést. Ha tehát valaki fizetést a törvényen kívüli állapotban föl nem veszi, önként értetődik, hogy ez esetben adóját sem vonják le. E döntés értelmében tehát állami tisztviselők az adózást nem tagadhatják meg.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyenyedi kiállítás. A nagyenyedi (okt. 2. és 3-iki) igás- és növények állatvásár tárgyában több ezer körlevelet küldött szét az enyedi kiállítás rendezőse a napokban, felszólítván résztvételre úgy az összes erdélyi tenyésztőket és megbízhatóbb kereskedőket, mint minden királyhagóntuli olyan uradalmat, amely Erdélyben vásárolni szokott. Jelentkezéseket szept. 20-ig lehet beküldeni az Erdélyrészi Mezőgazdasági Kiállítási Rendező Bizottsági Elnökséghez, Nagyenyed, Vármegyeházán. Komlókiállítás is lesz, a melyen való részvételre a napokban szólította fel az elnökség a termelőket Komlóból fajtánként 1/4 kg. küldendő be. Az idei őszön Sepsiszentgyörgyön és Bánffyújváron is rendeznek gyümölcskiállításokat. Az enyedi kiállítás rendezőse meg fogja keresni ezen kiállítások rendezőit, hogy az ott összegyűlt anyagot Nagyenyeden is mutassák be. Az eddig bejelentett tárgyak összesen körülbelül 36 kocsiakománnyal tesznek ki. Eddigi bejelentők száma 87. A bejelentési határidő: szeptember 10, amely terminus után már bejelentéseket elfogadni nem lehet. A kiállítási katalógus kinyomtatását a rendezőség már megkezdte és azt folyó hó 11-én le is zárja.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinleider Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

2949—905. szb.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

Udvarhelyvármegye székelykereszturi járásában Bordos székelyhellyel megüresedett körbábai állás betöltésére midőn pályázatot nyitok, egyúttal ujabban felhívom az érdekelteket, hogy felszerelt folyamodványukat folyó évi **szeptember hó 15-ig** annál is inkább adják be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Jövedelem: 100 korona fizetés, 40 korona lakbér, 2 korona működési díj minden egyes szőléstől, a hol 8 napon át látogatást tenni tartozik. Székelykeresztur, 1905. aug. 19.

Főszolgabíró távol:

LUKÁCSFFY,

1—3 221.

tb. főszolgabíró.

3705—905. tlkvi. sz.

HIRDETMEY.

Homoródszentmárton község közös telekkönyvei birtokszabályozás (arányosítás) következtében átalakítottak és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlan jutalékokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX. t. c. és az 1889. évi XXXVII. t. c. és az 1891. évi XVI. t. c. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatott.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ide értve a szakaszoknak az 1889. évi XXXVII. t. c. 5. és 6. §-ában és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §-a a. pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §. b. pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi XXIX. t. c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutatják, e végből törlesei keresetüket hat hónap alatt, vagy is 1906. évi március 10. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlesei kereset annak a harmadik személynek, ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat,

2. hogy mindazok, kik az 1886. évi 29. t. c. 16. és 18. §-ainak eseteiben, ideértve ez utóbbi szakasznak az 1889. évi 38. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással elni kívánnak, írásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt vagy is 1906. évi március 10. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatóságához nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe nem vétetik,

3. hogy mindazok, kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nem különben azok, kik az 1. 2. pontban közölt eseteken kívül az 1892. évi XXIX. t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait sértve vélik, ideértve azokat is, kik a tulajdonjog arányának az 1889. 38. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek tartják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatóságához hat hónap alatt vagyis 1906. évi március 10. napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben

nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Egyúttal figyelmeztetnek mindazokat a feleket, kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egy szerszmind másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Okland, 1905. aug. 19.

MATHE,
kir. albiró.

Fizetési nehézségeket

kereskedők, gyárosok, hivatalnokok és iparosoknál bármily helyen számla, inzulvencis jelentés nélkül jogi tanácsos közreműködésével rendez. A szükséges fedett egyezkedési hiteleket megszerzi. Czödők egyezkedése is elvállaltatik. **Bleier Fried és Társa** budapesti bejegyzett cég Budapest, Erzsébetkörút 23.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

A homoród-karácsonfalvi róm. kath. egyház tulajdonát képező, Belmező patakán levő, jelenleg egy kövű, lisztelő malom, fensőbb hatósági engedély folytán örök áron eladatni határozottat.

Az árverezés 1905. szeptember hó 17-én délután 2 órakor fog a helyszínen megtörténni.

Kikiáltási ár 2600 korona.

Felhívtnak tehát az érdeklődők, hogy a jelzett napon a Homoródka-

rácsonfalván megtartandó árverésen megjelenni sziveskedjenek.

A vételár készpénzben azonnal fizetendő. A malom használata a mostani bérlet lejártával, f. é. szeptember 29-én (Szent-Mihály napján) lépik érvénybe.

Kelt Homoródkarácsonfalván, u. p. Okland, 1905. augusztus hó 24-én.

A róm. kath. Egyház nevében:

GÁBOR MÓZES s. k.

róm. kath. lelkész.

IFJ. MÁTYÁS FERENC.

egyház gondnok.

Fischer és Társa

faiskolák

Nagyenyed (Alsófehérmegye.)

40 katasztrális holdon fekvő faiskolánk Erdélyben a legnagyobbak és leggazdagabbak.

Készlet: 80 000 gyümölcsfa különböző alakokban és a legjobb és legfinomabb fajokban.

Gyümölcsvadoncokban készlet egy millió.

Gledicsia legjobb kerítés növényben, készletünk egy millió.

Akácfa erdősítésre alkalmas, készletünk egy millió.

Diszcszerjék sétatér, magános fák.

Árjegyzék ingyen.

Faiskolánk megtekintésére az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk. 211

2525285252

Kiadó lakás. Miskolczy Károlynál egy emeleti lakás kiadó.

2525258252525

Szám: 1590—905. szb.

Árverési hirdetmény.

Kápolnásoláhfalu tulajdonát képező „Homoród” gyógyfürdő folyó évi október 21-én délelőtt 10 órakor a Kápolnásoláhfalu község házána megtartandó nyilvános árverésen 1906. évi június 1-től egymásután következő 3—6 évre, tehát 1909. vagy esetleg 1912. év szeptember 1-ig haszonbérbe fog adni.

Évi haszonbérösszeg kikiáltási ára 9000 korona.

Az árverés szóval vagy írásbeli ajánlattal történhetik; azonban köteles árverező fél a kikiáltási ár 10 százalékát bányapénzül alólirott főszolgabíró kezéhez letenni, vagy írásbeli ajánlathoz mellékelni s szóval vagy írásban kijelenteni, hogy az árverezési feltételeket ismeri s azokat kötelezőleg elfogadja.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

A részletes feltételek alólirott főszolgabírónál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A fürdő hosszabb időre (huszonöt-ötven évre) is bérbe adatik, ez esetben azonban a bérleti feltételek külön egyezkedés tárgyat fogják képezni.

A mennyiben az egész fürdőre vállalkozó nem akad, a vendéglő külön is kiadatik.

A tulajdonos község a fürdőt esetleg örök áron is eladja.

Bővebb értesítés alólirott főszolgabírónál nyerhető.

Szekelyudvarhely, 1905. szeptember 1.

Dr. Demeter Lőrinc,

főszolgabíró.

224. 1—3.

Szám: 1544—905. kig.

Kiadó lakás.

Kossuth-utca 37. házszám alatti Dr. Rackövi tulajdonát képező bérház emeleti része a hozzá tartozó melléképületekkel együtt 1905. évi október 1-től 1907. április 24-éig terjedő időre Székelyudvarhely város által albérltetbe adatik.

Feltételek és szerződés megkötés iránt a város polgármesteréhez lehet fordulni.

Szekelyudvarhely város tanácsa, 1905. augusztus 31.

Gothárd János,

polgármester.

1—3 222.

Gyertyánffy J. fia vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.

Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

Uj iskolák felszerelése, meglévők kiegészítése, teljes irodaberendezések pontosan és legjobb kivitelben

Betegh Pál és Társa

könyv- és papírárukereskedésében Székelyudvarhelyt.

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszemléklapok, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

HIRLAPOK, FOLYÓIRATOK, ZENEMŰVEK

és bármely más irodalmi munkák eredeti áron, minden költség felszámítása nélkül való beszerzését a leggyorsabban és legpontosabban teljesíti

Betegh Pál és Társa könyvkereskedése

Székelyudvarhely.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendeltlenségében, az epekővek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden nemében, a nyálkás aranyrben, hasszervi dugulásokban, huykó képződéseiben, mézes huyvárban, görvél- és mirigydagokban, angolkóros csontlágulás- és sorvadásokban. — A legkittűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTER GYERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Kászoni Főkut vize 14 fillér!

Baross-forrás borvize 8 fillér

— Őszi trágyázáshoz a —

Thomassalakliszt

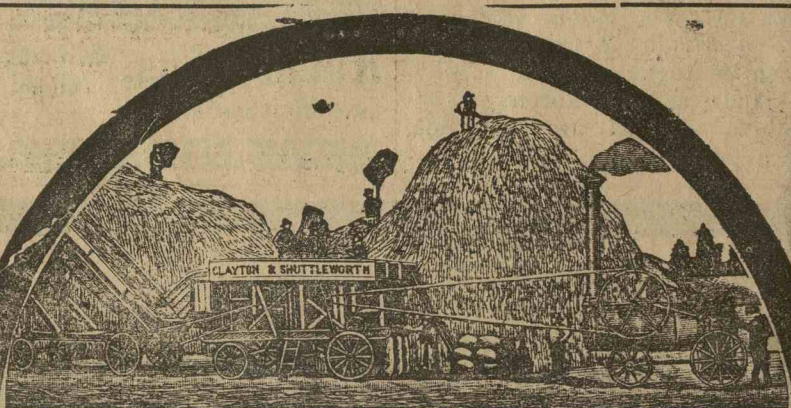

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. Kivánatra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz körút 3. sz.

a Thomassalakgyárak, Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén. Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD

Budapest, Váci-körút 63.

Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, löhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes aczél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál,

tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnék hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

A vegyileg megvizsgált, amellet hatóságilag az archbörre ártalmatlannak talált

SZÖRVESTŐ

eltávolítja hölgyeknél az oly csunya, kellemetlen arcszőrt gyökerektől, anélkül, hogy az archbörnek legkevésbé is ártana és az arcnak megadja az üdéséget, finomságot és simaságot. Ára 7 korona.

Vidéki megrendeléseket diszkrétan utánvét mellett eszközöl

Schmidek I. Budapest, VII. Nyári-u. 18. 208. 1—12.

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT-szappannal

(szarvas vagy kules szappan) pótol

KÉTSZERI átsimítást közönséges

szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban a legolcsóbb! 180

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz” Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szíves tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-terén fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és körisfagerendelyvel ellátott miskolci váltókéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szerzőszámokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vasárakat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerkezetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen előnyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatu szíves pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fióküzlet Székelykeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

! Iskolás fiuk !
Diákok részére

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat mérték után, a ruhák ingyen takarításával.

Legolcsóbb árak!

Utí bördöndök a legnagyobb választékban.

Nagy választék nyakkendők- és kalapokban

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1905.